

Asia: Luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä (VN/11996/2025)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Luke kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

2 Lausunto

Eläinten hyvinvoinnista annetusta laista ehdotetaan kumottavaksi säännös, jonka mukaan tuotantoeläimenä pidettävää sikaa ei saa kastroida kirurgisesti 1 päivästä tammikuuta 2035 lukien.

Eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta kirurgisen kastraation salliminen myös vuoden 2035 jälkeen on selkeä negatiivinen muutos nykyiseen eläinten hyvinvointia koskevaan lainsäädäntöön. Karjuporsaiden kirurgisen kastraation tiedetään heikentävän niiden hyvinvointia. Se aiheuttaa porsaille sekä kipua että kroonista ja akuuttia stressiä. Vaikka nykyisessä laissa eläinten hyvinvoinnista kirurgisen kastraation yhteydessä vaaditaan kipulääkityksen käyttöä jo nyt ja vuoden 2027 alusta lähtien myös puudutuksen käyttöä ennen toimenpidettä, eivät nämä pysty kokonaan kumoamaan toimenpiteen aiheuttamia hyvinvointihaittoja. Tässä mielessä ehdotettu lakimuutos heikentää sikojen hyvinvointia tulevaisuudessa. Lääkkeiden luovutukseen liittyvä muutosehdotus kuitenkin helpottaa ja edesauttaa kivunlievityksen käyttöä kastraation yhteydessä.

Kirurgiselle kastraatiolle on kotimaisen tutkimushankkeen kirjallisuusselvityksen mukaan olemassa vaihtoehtoja jo nyt, esim. immunokastraatio ja karjujen kasvatusta lihaksi ilman kastraatiota, jota tehdään jo useissa maissa. Kyseinen tutkimushanke tuottaa lähiaikoina lisää tietoa, millaisia eroja suomalaisella eläinaineksella on eri sukupuolten välillä.

Talouden ja elinkeinon elinvoimaisuuden näkökulmasta kastraatiokiello aiheuttaa sika-alalle haasteita. Lisäkustannuksia aiheuttavat etenkin karjunhajun riski, karjujen käsittely teurastamolla sekä mahdollisesti sikalogistiikka. Näiden tekijöiden kustannusten arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä. Karjujen laajamittaiseen kasvatukseen siirtyminen vaatii teurastamoilta investointeja ja käytäntöjä karjunhajuisten ruhojen tunnistamiseen teuraslinjalla, mikä aiheuttaa yrityksille kustannuksia. Karjunhajun tunnistusmenetelmät ovat tällä vuosituhatluvalla kehittyneet, mutta tutkimus- ja tuotekehitystyössä haetaan edelleen luotettavuudeltaan parempia ja kustannuksiltaan edullisempia menetelmiä. Karjunhajun riskiä on saatu Euroopassa pienennettyä eläinjalostuksella ja tuotannollisilla keinoilla. Mikäli haisevien ruhojen osuus teurastetuista sioista ei ole kovin suuri, karjunhajuisten ruhojen lisääntymiseen voidaan jossain määrin sopeutua esim. prosessoitavien tuotteiden valikoimaa ja lihan käyttöä muuttamalla. Mikäli karjunhajuisia ruhoja on paljon, aiheuttaa se

sianlihan jalostukselle taloudellisia haasteita ja saattaa johtaa kulutuksen osittaiseen siirtymiseen edulliseen tuontilihaan, jonka kasvatuksessa kastraatio on sallittu.

Toinen keskeinen taloudellinen huolenaihe liittyy markkinoiden sopeutumiseen. Vientimahdollisuuksien säilyttäminen on liha-alalle tärkeää, mutta vientiasiakkaat eivät välttämättä halua ostaa karjunlihaa, mikä yhdessä karjunhajua karttavien kotimaisten kuluttajien kanssa heikentää sika-alan kilpailukykyä. Kastraatiokiellosta aiheutuva taloudellinen riski sika-alalle on todellinen. Myös kastraation jatkuminen ja puudutus- ja kivunlievitysvaatimusten lisääntyminen aiheuttaa jonkin verran lisäkustannuksia, jotka on katettava markkinatuotoilla tai tukitoimenpiteillä.

Perustelumuistion mukaan Euroopan unionin eläinten hyvinvointilainsäädännön kokonaisuudistuksessa mm. sikojen pitoa koskevaa lainsäädäntöä valmisteltiin ja Suomen tavoitteena oli saada kastraatiokiello siirtymäajalla myös Euroopan unionin tasoiseen lainsäädäntöön. Nykyisen Euroopan komission työohjelman perusteella Euroopan unionin eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistusten painopiste on selvästi muuttunut ja painopiste on nyt käsittelyssä olevien asetusluonnosten valmistelun loppuunsaattamisessa ja Euroopan unionin kansalaisaloitteen mukaisen häkittömän kasvatuksen toteuttamisessa. Perustelujen mukaan Suomi tulee jatkossakin aktiivisesti edistämään sitä, että porsaiden kirurgisesta kastraatiokiellosta saataisiin aikaan yhteinen ratkaisu Euroopan unionin lainsäädännön tasolla, mitä Luke pitää tärkeänä. Elinkeinon kannalta on tärkeää, että eri maiden yritykset kilpailevat samoilla ehdoilla.

Eläinten hyvinvoinnin kannalta kirurgisen kastraation kieltäminen olisi Luken mielestä perusteltua, mutta se aiheuttaa toimialalle lisäkustannuksia. Mikäli hallituksen ehdotus kirurgisen kastraation sallimisesta vuoden 2035 jälkeen hyväksytään, Suomen tulisi panostaa kirurgisen kastraation vaihtoehtojen toteuttamisen helpottamiseen erilaisin toimenpitein (mm. ratkaisuja hakeva tutkimus, pilotit, investoinnit) siten, että kastraatiosta luopumiseen olisi edellytyksiä myös vapaaehtoisesti ja että se olisi tulevaisuudessa mahdollista myös tuotannollisesti ja taloudellisesti.

Eläinten lääkitsemisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläinten pitopaikan eläinlääkintähuollosta pääasiallisesti vastaava eläinlääkäri saisi luovuttaa injektoitavaa puudutusainetta porsaan kirurgista kastraatiota varten myös valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittymättömille tiloille.

Luke kannattaa sitä, että lääkitsemislaissa puudutteen luovuttaminen kirurgista kastraatiota varten sallitaan myös valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan liittymättömille tiloille, jolloin voidaan varmistaa, että kivunlievitys kastraation yhteydessä myös puudutteita käyttämällä voidaan toteuttaa kaikilla tiloilla.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 02.09.2025 klo 10:08:29.

Lausunnon valmistelija(t):

Paula Lidauer

Heli Lindeberg, Jarkko Niemi

Liitteet:

Tiedoksi: